

Stockholm, Germaniska Boktr.-Aktieb.

N:r 4 (162)

Fredagen den 23 januari 1891.

4:de årg.

Prenumerationspris pr år:
 Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 8:—
 Idun m. Modet. utan kol. pl. » 6: 50
 Idun ensam..... » 4:—

Byrå:
 Hamngatan 16, 2¹/₂ tr.
 (midt för Kungsträdgården.)
 Prenumer. sker i landsorten å postanstalt, i Stockholm hos redaktion.

Redaktör och utgifvare:
 FRITHIOF HELLBERG.
 Träffas å byrån kl. 10—11.
 Allm. Telef. 61 47.

Utgifningstid:
 hvarje helgfri fredag.
Lösnummerpris: 15 öre.
 (vid kompletteringar).

Annonspris:
 35 öre pr nonpareillerad.
 För »Platssökande» och »Lediga platser»
 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
 Utländska annonser 70 öre pr nonp.-rad.

Laura Netzel.

Konsten är ett af de arbetsfält, som alltid stått öppna för kvinnan, och där hon äfven uträttat mycket. Det kan dock ej nekas, att kvinnans håg hittills riktats mot den utöfvande konsten, hvaremot hennes verksamhet ej fört till lika lysande resultat på det skapande konstområdet. Hyad särskildt den svenska kvinnan beträffar, har hon vunnit stora segrar och höljt det svenska namnet med ära i utlandet, men det har alltid varit i egenskap af utöfvande konstnärinna. Många draga däraf väl brådstört den slutsatsen, att kvinnan egentligen ej eger förmågan att själf alstra något af betydelse, inom hvilken konstart det än må vara. För att vara fullt opartiska måste vi medgifva, att den frågan ännu ej inom tonkonsten erhållit tillfredsställande svar; men å andra sidan är det tillåtet att hysa den förmodan, att kvinnan med *samma* förutsättningar som mannen skall kunna åstadkomma konstverk, som täfla med de bästa af man danade. Hvarje ärlig sträfvan i

denna riktning bör bemötas med aktning äfven af sådana, hvilka äro skeptiska med hänsyn till slutresultatet af dylika försök. Bland dem, som med allvar och hänförelse fattat sin uppgift att inom den svenska tonkonsten bidra till lösningen af denna fråga, intager *Laura Netzel* en bemärkt plats.

Laura Netzel, som i sig själf heter Pistolekors, är född 1839 i Finland och gift med den berömde gynäkologen professor W. Netzel i Stockholm. Hon var endast ett år, då hon kom till Sverige, hvarför man med skäl kan räkna henne bland svenska utöfvare af tonkonsten.

Redan i tidiga år röjde Laura Pistolekors stora anlag för musiken. I Stockholm lefde vid den tiden en mycket anlitad pianolärare vid namn Gisiko, och åt honom anförtroddes den unga Lauras musikaliska uppfostran. Resultatet var så lyckligt, att den begåfvade eleven redan vid 17 års ålder kunde uppträda offentligt. Detta skedde vid en konsert,

Mot din vän
var aldrig
snar att trohet slita!

Sorg fräter hjärtat,
om ej fritt du törs säga
åt någon hela din hug.
HÄVAMÅL.

där hon utförde Moscheles' pianokonsert i g-moll med orkester. Senare medverkade hon vid åtskilliga andra musiktillställningar, därvid utförande pianopartier i Schumanns kvarter i Ess-dur och i Mendelssohns d-moll-trio, Chopins ciss-moll-polonäs m. fl. verk. Hon erhöi äfven kallelse att uppträda å en konsert, som gafs af dåvarande Harmoniska sällskapet, hvars direktion hon tillhörde.

Under pianovirtuosen Anton Doors ledning utvecklades än mer de vackra anlagen, och som den unga pianisten äfven egde sångröst, studerade hon sångkonsten för professor Julius Günther.

Men hvarken i egenskap af pianist eller sångerska var det, som Laura Netzel skulle skapa sig ett namn. Samtidigt med den reproducerande talangen utvecklade sig hos henne en annan begåfning: förmågan att själf producera, gåfvan att i toner tolka känslor och idéer. På detta område är det, som Laura Netzel eger sin egentliga betydelse för vårt musiklif.

Hon debuterade såsom tonsättarinna 1874, då några af henne komponerade damkvartetter kommo till utförande å en af Harmoniska sällskapets konserter. Följande år framträdde hon med den vackra romansen »Fjäriln», som så anlog åhörarna, att den måste omtagas och äfven väckte uppmärksamhet bland flere utmärkte, vid tillfället närvarande musikidkare, August Söderman, Ludvig Norman m. fl.

Sedan dess har Lago — detta är Laura Netzels signatur — ej stått stilla i sin konst. Hon har med brinnande ifver satt sig in i tonsättningsens teknik och tid efter annan framlagt resultat af sina studier. För den skicklige orgelvirtuosen W. Heintze har hon i flere år studerat komposition. Lagos under senare åren utgifna arbeten vittna äfven, ej blott om det formsinne, som är henne medfödt, utan äfven om tillämpningen af harmoniska och modulatoriska lagar, hvilka en tonsättare måste följa, om hans verk skola blifva något förmer än innehållslöst klingklang.

Den fullständiga förteckningen på Lagos kompositioner har följande utseende:

På Abr. Lundquists förlag: 3 sånger; Fjäriln, romans; Kyrkoaria; Tvänne fruntimmerstrior; Trastens klagan; 3 fruntimmersduetter; Humoresker för piano.

På Abr. Hirschs förlag: Kör för fruntimmersröster; Blomman, romans.

På Carl Warmuths förlag: Ballad för baryton-solo, kör och orkester; Tvänne sånger med obligat violin; 4 sånger; Basaria; Morceau de salon för piano; A capella-körer för fruntimmersröster. Därjämte förekomma i en sångsamling flere andliga sånger.

Andra af Lagos kompositioner äro dels under tryckning, dels nyligen fullbordade. Till detta antal höra: En pianosonat; flere sångtrior; duett för sopran och tenor; franska, tyska och italienska romanser. Några af dessa arbeten tryckas af Parisfirman Hamelle. Slutligen må nämnas Lagos största arbete, »Stabat mater», offentligen utfördt 1890 och nu försedt med orkesterackompagnement i stället för orgel. Samma omarbetning har ofvan nämnda ballad undergått, hvilken utfördes 1887 å en af Nya konstnärsgillet anordnad soaré å K. operan.

I dagens nummer hafva vi dessutom nöjet meddela en ej förut utgifven, men vid ett par tillfällen med bifall sjungen »Visa vid piano» med ord af J. L. Runeberg.

Detta är ju ett ganska vackert opustal. Utrymmet medgifver ej att närmare ingå på skärskådandet af Lagos tonverk. Men såsom framträdande drag hos de bästa bland dem vilja vi nämna: melodisk uppfinning, en viss elegans i formen samt en modulationskonst och en harmonidrækt, som ej äro vanliga hos tonsättarinnor. Också har en framstående utländsk musiker yttrat om några af Lagos arbeten, att de röja manlig kraft i ingifvelse och utarbetande. I beherskandet af den stora formen skall Lago än ytterligare fullkomna sig, det kan man med kändedom om hennes hänförelse för sin sak förutsätta. Men redan nu skönjer man sanningen af anförda yttrande i hennes båda verk: balladen och oratoriet.

Med många andra konstens idkare delar fru Netzel välgörenhetens ädla dygd. Hennes ovanliga energi på detta område har också ofta tagits i anspråk och alltid med utmärkte resultat. Otaliga äro de musiktillställningar, hon anordnat för behjärtansvärda ändamål, och stora äro de summor, som på detta sätt kommit nödens barn till godo. Bland de betydelsefullare och mer kända anstalter, i hvilka stiftande hon deltagit, må här framhållas: »Asylet för husvilla kvinnor» samt »Nya barnsjukhuset», båda i Stockholm.

Vägen till den husliga lyckan är uppfylld af hinder och måste varsamt vandra.

F. Hemans.

Nyårs-ny.

Helsning till en af Iduns läsarinna.

*Pörjar icke dagen längas redan?
Hvad är det, som glimmar där
i sky
Öfver drifva, fallen längesedan?
Nej, men se, där ha vi nyårs-ny!*

*Liksom äkta guld på djupblått siden
Lyser månens »skära» i det blå.
Natt förkortats. Vi få vår med tiden,
Drifvor smälta. Sol skall verka på.*

*Nyårs-ny, hvad skulle jag väl önska?
(Ty vid nyårs-ny man önskar ju)
Lärka, kom och sjung om ängens
grönska,
Fastän marken ligger frusen nu!*

*Sjung! Om mänskohjärtan äro
kalla
Som den hårda isbron utanför,
Känner jag dock än mitt hjärta
svalla,
När i höjden jag ditt jubel hör.*

*Och jag drömmer än om sol och
grönska
Och jag ser en rosig morgon gry,
Och se'n har jag intet mer att
önska,
Hvad du glänser vackert, nyårs-ny!*
Anna A.

Kvinnan och creditsystemet.

För Idun

af Inga Schenfelt.

Kan det för oss kvinnor vara någonting angenämt — fördelaktigt är det bestämdt icke — att vid hvarje tidskifte begynna det nya året eller den nya säsongen med mottagandet af obetalda räkningar på t. ex. hattar, som redan synas passerade, klädningar, som ej längre äro moderna, prydnader, dem vi redan kastat bort, m. m. d., eller vore det icke bra mycket trefligare, att, medan man bär dessa persedlar såsom nya och fraicha, kunna tänka: de äro verkligen mina, ingen fattig modist eller sömmerska väntar på betalningen för dem och frågar sig — troligen tvekande —: »när kan jag våga påminna... för att kunna betala mina nödvändigheter, huru kunna bli skuldfri hos mina förlagsmän, innan uppköpen för nästa säsong måste ske?» Och så, då påminnelser komma, är man vid klen kassa, mannen vid dåligt lynne, kanske bortrest, och man nödgas bedja om ytterligare anstånd. Hur förödmjukande är ej detta! Och hur hänsynslöst därjämte! Kanske t. o. m. att man i häpenheten glömmar sig ända därhän, att budet får återvända hem med en snäsa i stället för med penningar, eller att man hållit sig undan... och dock varit synlig... samt efteråt måste rodna inför sitt eget samvete och erkänna orättvisan i en dylik behandling.

Att krediten stundom, inom det egentliga affärlifvet, är oundviklig, kan nog vara möjligt, men att den öfver hufvud taget främjar fleres fall än uppkomst, är ju allmänt medgifvet. Alla de olägenheter och nålsting, den inom kvinnovärlden framkallar, äro däremot allt för litet kända och erkända. Mig ha dess följer länge varit en nagel i ögat, och jag har blifvit i tillfälle att på nära synhåll från flere sidor granska creditsystemets verkningar på kvinnan, hennes ställning till hemmets ekonomi samt till moralen i allmänhet; ty att hennes begär efter lyxartiklar, hennes fäfänga och svaghet för modet verka uppbyggande och afleda hvarje tanke på, att krediten endast för tillfället underlättar åtkomsten af de prydnader hon önskar sig, men i det hela är till förlust för så väl henne själf som hemmet och för de arbetande individer, hos hvilka hon »tager» sina uppköp — därom kan väl knappast vara tvifvel.

Emellertid öfverlemnas denna fråga härmed åt vårt tidningsorgan »Idun» och dess läsarinna att vidare pröfvas, sedan jag härnedan uppgifvit mina skäl.

För att fullfölja den del af frågan, som rör vår toalett, låt oss kasta en blick på hattsömmerskans ställning till densamma; hon är, kanske oftast, till en början nödsakad att anlita krediten till inköp af sitt lager, så framt hon icke fått låna penningar därtill, hvilket föga förbättrar saken, då skuld alltid är skuld.

När så hennes kunder komma för att beställa hattar, måste hon vanligen genast besvara frågan: »hvad blir priset?» Hon bör nu på en gång visa sig moderat och se till att få så pass betaldt, att hon kan lefva af sitt arbete.

Vid inköpet af sitt lager har hon varit i bryderi, hur mycket hon borde förse sig med, ty det är illa, om varorna taga slut för tidigt, och föga bättre, om något betydligt af dem blir öfver, men den sista villan är värre än den första: hur skall hon kunna vara billig nog för att icke skrämja bort kunderna? Om ändå hon vågade fråga, hur lång kredit som önskas. Men nej, det vore ju icke honnet. Eller om hon vågade lita på att hvarje halfår få sina fordringar, åtminstone af de flesta köpare, men sorgligt att säga: krediten utsträcker på obestämd tid af ganska många, hvilket för båda parterna är högst obehagligt och för modisten därjämte en gifven olägenhet, då hon står ute för sitt förbrukade lager och måste köpa ett nytt.

Likaså förhåller det sig med klädsömmerskan, hon arbetar hela dagen och ofta ut på natten, ty tid fås icke på kredit af dem, som brådska med arbetet, utan måste betalas dyrt med vaka och öfverarbete, som försvaga, ja förstöra den bästa mänskliga fysik, men då räkningen utskrifves, går det icke för sig att upptaga någon punkt under rubrik: »kroppens öfveranstängning», lika så litet som: »till läkare och medicin», eller: »betalas genast, på det att jag må kunna taga några dagars hvila för att återhemta krafter till nytt brådska arbete». Nej, något sådant skulle bringa sömmerskan i ohjälplig misskredit. Priset får ej gå öfver märket, och kunden måste lemnas frihet att betala, när det bäst lämpar sig för denna, eller när det *faller henne in*.

Sömmerskan däremot måste betala sin föda, som tages från torget, genast, sina skatter, sin hyra m. m. på bestämda tider.

Det är för reflexionen och för känslan ett upprörande faktum, att på flere områden *just de*, hvilka föra ett i ekonomiskt afseende lyckligt, ja *lyscande* lefnads sätt, tillåta sig att alldeles ignorera fattiga arbeterskans ställning och begagna sig af ett brukligt, men för dem alldeles obehöfligt kreditsystem, som visst icke uppkommit på grund af god beräkning eller behof, men likväl vidhålls blott af gammal vana, utan att gifva någon fördel å ena eller andra sidan.

Samma förhållanden ser man vid en stor del uppköp för hushållet: specerihandlaren, slaktaren, bagaren m. fl. äro äfven våra förlagsmän. Kunna vi rimligen begära, att desse skola ligga ute med kapital för oss och vår bekvämlighet, utan att genom *högre pris å sina varor*, än som i annat fall betingats, taga ränta för detta kapital? Kunna vi fordra af dem, att de föra böcker och skriva ut räkningar utan någon ersättning för detta besvär? Nej, men likväl klaga vi öfver, hur »dyrt allting är», utan att betänka, hvad kreditsystemet kostar säljaren af våra förnödenheter, eller att han äfven måste beräkna, att en del kunder icke betala på utsatt dag, samt att kunder kunna blifva för alltid insolventa att betala.

Jag har nu försökt visa, att alla varor måste blifva dyrare genom att köpas på kredit, men hvarför hålla vi då på den gamla slentrianen?

Är det då ett så oskattbart nöje att emottaga dessa krafmbref, som kallas månads- eller kvartalsräkningar, på hvad vi redan förbrukat, att öfverraskas af skuldens storlek, ty, hur det nu gått till, så blifva ganska många »så öfverraskade», dels därigenom att det är alldeles för vigt att blott behöfva skicka ett bud: »skrif upp» till handlanden, som lemnar varan, dels därför att man då ofta tager litet mera än nödigt är och kanske oftare också af ett och annat samt tänker: nå ja, några öre mer eller mindre betyda ju ingenting, eller *det* kan man väl bestå sig för *en gång*, hvilket senare upprepas *gång på gång*, utan att man gör sig mödan beräkna, hur stor slutsumman blir. Vid köp däremot, som genast betalas, synes allt för klart, hur penningpungens innehåll sammankrymper, och följden blir, att man räknar efter, hvad som finnes kvar, och huru länge det bör räcka.

Hur det må vara med männens kreditväsen, det hör inte hit... man kan endast misstänka, att det varit deras exempel, som från början inverkat på kvinnor, hvilka tyckas tro, att de böra likna »skapelsens herrar» i både likt och olik; men i sådana här misstag torde det vara klokast, att vi emancipera oss i motsatt riktning. Då vi nu, som jag hoppas, blifva ense om, att krediten gifver oss förluster och obehag, hvarför icke slå in på en ny väg? Vår tid är reformernas gryende dag för så mycket annat och att följa med sin tid hör ju till upplysningens program.

Det blir visserligen icke så lätt att göra en brytning i vår lilla ekonomi och betala allt kontant, men fatta vi bara ett raskt beslut, så går det. Svårare hinder än så har kvinnan besegrat!

För de husmödrar, hvilkas män hafva goda löner eller ock enskild förmögenhet, bör en sådan reform gå lätt för sig, eller kan det behöfvas mera än att gå till husets herre och säga t. ex. så här:

»Hör du, min vän, vishetsgudinnan har tillhviskat mig så och så: vill du gifva mig hushållspenningar för så eller så lång tid i förskott för en gång, på det att jag må kunna genomföra min plan, så får jag se, om jag sedan genom den kan bli i tillfälle att bespara den summan för en månad eller ett kvartal, som jag nu blir dig skyldig, ty jag föreställer mig, att den obehagliga krediten slutligen kan vålla oss gemensamma olägenheter.»

Helt säkert skall han lyssna till skälen och svara: »Det där låter ju ganska förståndigt, håll bara ut och tag dina väninnor med dig, så att reformen blir spridd, jag skall verkligen framhålla den för de äkta männen bland mina bekanta. Hvad den lilla summan, vårt mellanvarande därvid, beträffar, så offrar jag den gärna på vishetsgudinnans altare. Lycka till, gumman lilla!»

Mera bryderi blir det för hustrun till den mindre bemedlade mannen, då denne väl kan lemna penningar till familjens behof, men icke, så som förut blifvit antydt, den dubbla summan, ens för *en gång*, utan kännbar brist i sin egen kassa.

Dock, det är ju rätt många husmödrar, som när deras små ekonomiska beräkningar råkat komma på sned, få ficklån af någon god vän, tills nästa månadspenning utfaller,

och så anlita krediten på två sätt; med mera skäl kunna dessa begära lånet i afsikt att ställa sin hushållning på ett fördelaktigare sätt, mot en ringa, månatlig afbetalning, och sålunda jämka sig till rätta så småningom och komma på »grön kvist». Det finnes väl knappast något hushåll, där icke, strängt taget, något, hur litet det än må synas, kan, åtminstone för en kortare tid, sparas in, antingen genom mindre inköp eller genom mera aktsamhet om det inköpta.

Här torde vara på sin plats att påvisa ett af de fall, då brukbara födoämnen kastas bort, ofta utan att det påakats af husmodern, nämligen genom det häfdvunna bruket att kökspigan får betalningen för afskrädet, som samlas från köket. Den där stadsseden inleder onödigtvis kökspigan i frestelse att tillöka sin inkomst genom att kasta i diskåmbaret en hel del, som kunnat användas i hushållet. Så kan man t. ex. få se, att då brödkorgen kommer ut från herrskapsbordet, alla äfven orörda brödkifvor genast hamna bland afskrädet och pigan skär af kakan till sig och kamraterna. Likaledes då hon tömmer gröt eller stufningar ur kokkärlen, sker det så lättvindigt, att *åtminstone en* portion lemnas kvar att göra sällskap med det förkastade brödet, ty vatten hålles genast i kastrullen och allt diskas bort; hvar på kökspersonalen serveras af det, som kommer ut från bordet.

Genom att förekomma dylikt, skulle mången brödkaka sparas in och en husmoder äfven med små resurser kunna jämka sig ur beroendet så väl af kreditens ok som sina vänners och sin mans mellankomst. Säg aldrig ett ord om småsaker, som ingenting betyda, o. s. v. Det är just uti *det lilla* en husmoder måste se upp! Af brödkifvorna blir, om ock endast en kaka i veckan, femtiotvå kakor per år, och detta är ju blott *en* artikel af *alla* de mångfaldiga vi förbruka i ett hushåll. *Ingenting* bör af oss anses så obetydligt, att det icke tillvaratages, ty då hushålla vi illa.

I hvarje hem torde äfven finnas något, som kan, med ringa försakelse, under en kortare tid undvaras eller minskas, för att vinna ett godt ändamål. Litet öfverflöd insmyger sig lätt hos hvar och en, om man granskar noga — och *noga* måste man vara för att åstadkomma något nytt och godt. Och inom kvinnovärlden är kreditsystemet ett stort missgrepp och tillika en stor oväntvisa; alltså blefve en reform häri ett *storverk* på detta område.

Svårast är det inom den fattiga arbetareklassen, där giftermålen oftast ingås, under det att kontrahenterna blott ega »två tomma händer», att undvika den äfven för dem olyckliga vanan af skuldsättning för de dagliga behofven. Om de då därjämte måste köpa sitt lilla bohag på lånade penningar, hur skall det då gå, när hushållet sedan ökas? Mycken nöd, som icke kan uteblifva i framtiden om icke förr, borde man försöka förekomma i tid; men huru? Om herrskapsklassen vore enig om att af sina tjänarinnors löner afsätta något litet för hvarje år, nog komme det att vid deras giftermål vara en god hjälp uti ifrågavarande syfte, och våra unga pigor kunde gärna, genom en enklare klädedräkt än den de nu begagna, afstå en liten summa då och då af lönen hellre än att som gifta genast begynna taga hvarje mål mat på kredit.

Då man sett, hur de i handelsbodarne »borgat» dagens föda, bit för bit, och de pris, som

Morgonen.

Visa vid Piano

af Lago.

Allegretto.

p

So - len några purpurdrop - - par Re'n på österns sky - ar stänkt Och på bu-skar, blad och

dim. *cresc.*

knop - par Dag - - - gens pär - - le-skur sig sänkt Sko-gens al-la fåg - lar svin - - ga

f *dim.*

Jub - lande från topp till topp Tu - sen glädje-ljud förklin-ga Tu - - - - sen stämmas å - - - - ter

mf

opp. Fjär - - - - den krusas, böl - jan ran - das, Lun-den rörs af fläkt på fläkt,

cresc. *dim.* *p*

Lif och blomster-dof - ter blan - das I hvaren-da an-de-dräkt En - - - - gel från det

dim. *p*

Ped.

fjär - ran hö - - ga, Hvar - je väsens bli-da vän Gry - - - ning! har ett mulnadt ö - ga

Mött din lju-sa anblick än? Sking-rad är be-kymrens dim - - - ma Tankens dy-stra moln för-

gått Da - - gen i sin barndoms-tim - ma Äl - - - skar barndoms-kän - slan blott.

In - gen li - der, in-gen saknar, Allt är gläd - je, frid och hopp Med na - turens morgon vaknar

Hvar - je hjär-tas mor-gon opp!

J. L. Runeberg.

dessa uppskrifna bilar betinga, frågar man icke: hvarifrån kommer all nöd?

Blevde det en allmän regel, att husmodern vid städjandet af sina tjänarinnor förbehölle sig att få insätta i sparbank eller på annat ställe ett visst belopp af lönen för deras räkning och därjämte föreginge med exempel att betala allting kontant, då kunde man ju hoppas att erfarenheten snart nog lärde äfven dessa kvinnor fördelen af att undvika kreditens förderfliga tillämpning.

Och måne det icke är allas skyldighet att på alla områden se till, hvad som kan göras, för att de för oss arbetande klasserna måtte komma till en sorgfriare ekonomisk existens? Måne icke detta vore äfven för oss fördelaktigt, att de på denna väg i rätt tid hjälptes och leddes af vänliga händer? De skulle därigenom blifva bättre människor i moraliskt afseende, ty den nu allmänna oredan och därpå uppkomna bristen uti arbetarens hem och dagliga lif, med bitterhet och misströstan till följd, äro en rot till mycket ondt, och vi fingo genom en bättre sakernas ställning mindre nöd att lindra, mindre brott att befara.

Kvinnan inom arbetarnes led och hennes verksamhet i hemmet ha ett större inflytande på det ekonomiska, än mången, som endast på afstånd tager notis härom, kan föreställa sig; därför ligger det vikt uppå, att husmodern i bättre lottade hem blir en föresyn och välvilligt ledande rådgifvarinna åt sina tjänarinnor.

Låt oss, hvar på sin plats, inom alla stånd, alla förmögenhetsvilkor, arbeta på kreditens inskränkning till minsta möjliga begagnande. Vi borde anse den som en led fiende och bevärna oss mot den till hvad pris som helst. Möjligen kan det då hända, att männen »draga öronen åt sig», taga vårt exempel i öfvervägande och följa det, hvilket vore mycket uppmuntrande för oss kvinnor och säkert fördelaktigt äfven för — *det hela.*

Ur spåret.

Skiss af *Richard Melander.*

Belönad med hedersamt omnämnande vid Iduns stora pristäfling.

(Forts.)

Solens sken var nu icke fullt så skarpt som på morgonen. Man kunde egentligen icke se, att någon disighet fanns i luften, men det liksom kändes på solskenet. Temperaturen hade nog sjunkit en smula till någonting behagligt svalare. Men hafvet rullade jämnt in mot stranden och tycktes mer än vanligt blått. En och annan fiskmåst tog sin väg öfver ön och skrek gällt. Karl Andersson stannade en gång efter fruntimrerna och följde skarpt med ögonen en måses flykt, men då de vände sig om för att se efter honom, hade hans blick intet ovanligt uttryck.

Snäckan låg klar, och de voro snart i färd, medan modern stod kvar och viftade med parasollen. Han skötte rodret och båda seglens skot, och hon satt ett par tofter ifrån honom och besvarade moderns viftningar. Båten sköt skarp fart, och seglen glänste bländhvita i solljuset, med hans och hennes skuggbilder bestämdt aftecknade vid storseglens undre kant. Ett godt stycke uppe i land på en klipphäll stod en liten grupp af

folk och åsåg seglatsen. Vid ett tillfälle gjorde en af männen en rörelse med sin arm liksom för att peka på eller utvisa en större sträcka på himlen borta i öster. — Efter en stund gick snäckan öfver på andra bogen, och modern såg Lisen böja sig ned under seglet för att kunna se. På den bogen sträckte de nu, tills ett skär skred skymmande emellan. En liten stund syntes det öfre af seglen kila framåt utefter den stigande konturen af ett berg. Slutligen försvann äfven masttoppen. Och nu gick modern långsamt hemåt. . .

Icke förr än nu, då hon förlorat moderns bild, hade fröken Lisen tänkt på det något sällsamma i sin belägenhet. Hon satt där innanför två båtrelingar ensam med en ung man, som hon egentligen alls icke kände mer än till utseendet. Hafvet trängde sig från alla håll in på dem och liksom tvang dem närmare hvarandra. Snäckans rörelser, som de båda måste följa med sin kropp, ledde deras iakttagelser gång på gång omedvetet åt samma håll. Kölen under dem bar dem framåt utefter aldeles samma linie, och här fanns nu ingen möjlighet att för stunden slita omständigheternas band. Men lika hastigt, som dessa intryck och tankar flammade upp i hennes sinne, släckte hon ut dem — för att strax åter få släcka andra af samma art. Hon förargade sig på sig själf, tog för några minuter hela seglatsen helt praktiskt, kastade grillerna som en hel karl öfver bord, men sjöarna kommo stigande och rullande och skummande efter båten och hade grillerna med sig åt henne, tills hon blef rent uttrötad på sådana barnsligheter och under en ny och stark ingivelse plötsligt flyttade sig till snäckans aktersäte samt bad att få styra.

Han såg för ett ögonblick öfverraskad ut och därtill tveksam, men gaf henne rorpinen och intog genast hennes plats. Det sista undgick icke hennes reflexion, och den nyss vunna frimodigheten gick med detsamma öfver bord. Hafvet hade nu ändrat färg, tycktes det, från det förra djupt mörkblå till någonting grått, men båtens fart hade omärkligt aftagit. En och annan gång klappade storseglet några slag mot spriet, liksom om vinden icke rätt visste, hvad han ville. Då blef hon otålig och slängde med rodret för att åter få fullt. Härvid kunde Karl Andersson le en sekunds löje, men riktigt godt.

Fyrtornet stod där ute i hafvet, glänsande hvitt, och från skäret steg gång på gång en ännu hvitare skumpelare. De skulle nu falla af och hålla fullt ned mot skäret. Men fröken Lisen var förtjust i bidevindssegling och ville visa honom, att hon kunde hålla snäckan högt, utan att få back.

»Jag tror det blir kyligt,» sade hon; »får jag min regnkappa, ä' Karl snäll!»

Han skulle räcka henne kappan, men började med detsamma borsta något hvitt från dess ena ärm.

»Det kommer salt från sjön,» sade han. »O — nej, låt det sitta! Jag skulle vilja ha det kvar för alltid som ett minne från — från den förtjusande skärgården här.» Nu fick hon back i focken.

»Kanske fröken — kanske herrskapet kommer hit igen till ett annat år,» sade han med nästan likgiltig ton och vred sig om för att se för-öfver.

»Beror det bara på mej, så — nej hu så'nt otäckt stort djur!»

»Det ä' en tumlare, vi kallar. Den ä' inte farlig. Släck lite' på skotet, fröken!» »Släcka, va' det,» repeterade hon skämt-

samt och försökte hala an det styfvare. Karl Andersson var redan akterut hos henne för att rätta, men hon förekom honom samt skratade hjärtligt åt sin dumhet.

»O, den som jämt finge fara på sjön! Jag skulle aldrig begära mera än att bara få segla — segla långt, långt bort från allt det här societetslivet med dess fjäsk och tokigheter.»

»Fröken skulle nog snart vilja hem igen —»

Hon uppfångade hans nästan skygga blick — och fick åter back i focken. Det kunde icke hjälpas, att samtalet rörde sig litet trögt. Långa pauser trängde sig emellan de enstaka yttrandena. Under tiden hade de allmer aflägsnat sig från fyren. Men tornet tycktes framskina ännu skarpare hvitt. Himlen bakom detsamma hade också blifvit allt mörkare blå, men det var icke den klara rymdens färg, utan något ogenomskinligt, sammanpackadt, mot hvilket då och då kringflygande fiskmåsar blänkte krithvita i det nu knappt märkbara solskenet.

Nu skulle hon falla af mot skäret. Sjön vräkte och stänkte och gnistrade, men gick äfven toppig och gjorde därigenom snäckans rörelser hårda och obehagliga. Skotet slet och ryckte, och hon hade svårt att hålla kurs, ty båten ville icke riktigt lyda roder. Karl Andersson hade bytt plats med henne.

»Det ä' stormen, som sätter emot,» sade han. »Vi skulle kanske inte seglat bort så mycket sjö. Han mojar ut, tror jag nästan.»

»Ä' det farligt?» frågade hon allvarsamt och såg stadigt på honom.

»Ånej, det tror jag väl inte — fast det hade nog varit —»

»Bättre, om inte jag styrt åt andra hållet, menar Karl!»

»För allt i världen, fröken! Vinden ska' väl stå ännu en stund, tänker jag.»

Åter följde en stunds tystnad. Hon satt vänd åt fyren, men kände, att hans blickar hvilade på henne. Sjön stänkte gång på gång öfver hennes kappan, ty snäckan hann icke undan. Det kunde nu vara en half mil fram till fyren. Skäret, där de bodde, var undanskymd af höga, långsträckta, kala bergholmar.

Luften var nu kyligare och molnväfnaden öfver dem hade tätat, så att solskifvan syntes endast svagt som ett mattslipadt glas. Men sjön blänkte på ett underligt och oroligt sätt. Här och där kunde man se, hur strömmen skar sig igenom och emot sjön med egna små taggiga vågor, hvilka porlade och bubblade som bäckar. Vinden kom nu endast stötvis. Dessemellan hängde seglen slappa och storeskot släpade långa stunder i vattnet. Måsarne kretsade och skreko och tycktes icke veta, åt hvilket håll de skulle flyga. Flere tumlare syntes här och där höja sin mörka kropp öfver vattnet och göra oupphörliga kullerbyttor. Ännu ett stycke af afståndet till fyren var tillryggalagd. . .

Då kom en vindstöt för-ifrån, som kastade öfver storseglet och ref hatten från hennes hufvud. Strax därpå kom en annan kåre och kammade af sjöarnas toppar, så att en hel liten skur af stänk stod in öfver snäckan. Fröken Lisen hade redan flyttat upp sina fötter, ty vattnet i båtens botten skvalpade uppåt spanten. Lotsen hade snabbt halat an skoten på andra sidan och lagt snäckan bidevind. Han såg nästan strängt allvarsamt ut. Vindstötarna samlade sig till häftig bris, som pressade båten, så att de båda måste flytta sig högt till lovert.

»Fröken!»

»Ja!»

»Kan fröken ta rodret — jag blir tvungen att refva —»

»A' det farligt,» frågade hon blek.

»Inte ännu — men vi få skynda oss.»

Hon lydde ögonblickligt och knep så godt hon orkade fast om rorpinnen. På hans tillsägelse firade hon ut storeskot och lät båten arbeta sig fram för focken ensam, medan han energiskt sysslade med att få ned seglet och rulla ihop dess underkant. Sjön, som nu drefs framåt från alldeles nytt håll, tornade upp sig krabb och toppig och dånade, så att lotsens ord knappt hördes. Gång på gång slet blåsten seglet ur hans händer och ref upp, hvad han rullat ihop. Hon kunde icke hjälpa honom, ty hela hennes energi måste samlas att hålla i rodret. Ännu mörkare blyfärgad hade himlen blifvit i lovert. Hvita kammrar af skum kommo nu i långa, brutna rader på vågornas ryggar och höjde sig, som om de ville se öfver hvarandra. Båten satte djupt ned i vågdalarna, och i de ögonblicken syntes endast spetsen af fyrtornet. Hon, som satt vid rodret, förstod nu, att det var fullt allvar. Men hon skötte sin post utan nödiga frågor eller rop. Hennes blickar sökte oupphörligt honom, för att hon skulle kunna genast fatta och följa hans minsta vink...

»Fall — fall!» ropade han skarpt och häftigt och slet med detsamma ned seglet i båtens botten, »nu kommer lugn! Håll fast seglet, fröken — fort, fröken!»

Handlöst kastade hon sig fram öfver toften och ned på seglet, som hon med all kraft tryckte ned under toften vid mastbänken. »Bra!» hörde hon honom ropa, då han for förbi henne för att gripa fast i rorpinnen, och hon tyckte, att det lilla ordet gaf henne nerver af stål och muskler af järn. Så blef allting ett virrvarr för henne och hela hennes medvetande var samladt i detta enda att pressa ned och öfvervinna seglet, som ville fånga vind och slita sig från henne. Det hven och dånade öfver henne, och haglen smattrade som småsten mot snäckans bordgångar. Sjön jagade och hann dem, fastän snäckan tycktes flyga för sin enda vinge, focken. Skur på skur slog i öfver relingarna och sköljde hennes hufvud och rygg, och när hon vågade se bakut, mötte hon alltid lotsens blickar, som med ett underligt, blandadt uttryck af ångest, beundran och okuffligt mod hvilade på henne. Af fyrtornet och fastlandet syntes ej en skynt — de voro nu alldeles ensamma — bortslitna i en rasande ursinnig hagelby från hela världen, kämpande tillsammans för räddning, beroende till det yttersta af hvarandra, som om de pröfvats tillsammans i hela sitt lif och aldrig vuxit upp och lefvat under skilda förhållanden — han, den oförskräckte, simple sjömannen, och hon »med det förstörda nervsystemet» och kanske lika mycket mod som han, blott det blefve pröfvadt... Snäckan tog riktiga skutt öfver vattnet, som om hon förstätt, att det gällde hennes räddning att hinna undan dess väldiga makter, hvilka alla, alla utan en enda afvikning, sökte få kasta sig öfver henne, fylla henne, kväfva, krossa och slå henne i smulor för att sedan fara i väg med bitarne och vråka dem långt upp på någon klippig strand och skölja ner dem igen för att gång på gång göra om detsamma... Men snäckan tycktes tröttna och den till det yttersta spända, skålformiga focken orkade icke slita henne med sig, ty fastän lotsen arbetade till det yttersta med öskaret, var hon nästan halffylld med vatten, som for

i en tung massa fram och åter under tofterna och tvang henne till klumpiga vaggande rörelser som en druckens — och flickan, som låg där på bottnen, genomvåt, kände huru sjö efter sjö slog öfver henne — men ännu friskade hagelskuren, ty denna evighet hade varat endast en kort stund, och vattnet i båten tycktes koka på sin yta...

(Forts.)

Att imitera glasmålning.

Litet hvar af Iduns läsarinna har troligen sett och äfven önskat sig ett eller flere par af de vackra, nu så moderna jalousierna af imiterad glasmålning. Som dessa dock ställa sig väl dyra cirka 10 å 12 kr. paret, så vore det kanske välkommet att få veta, huru man själf, för jämförelsevis ringa kostnad, på egen hand kan göra dylika.

De billigaste göras af s. k. kalkerdik, som kan köpas i hvarje färg- och pappershandel; den spännes på ramar med fötter så slätt som möjligt.

I stället för kalkerdik, kan användas mattslipade glas, som visserligen äro något dyrare, men öck bättre.

Ramarne få lof att vara något olika för fastsättning af duken eller glaslet.

I förra fallet måste ramen göras dubbel, så att duken spännes på den ena delen, och den andra skrufvas fast så, att spikningen döljes.

I sednare fallet göres fals för glaslet, hvarefter en list spikas eller skrufvas fast för att hålla glaslet; hur detta lämpligast göres, förstär nog snickaren eller den, som gör ramarne.

Nu skrives till själfva målningen.

De färger, som användas, måste vara transparenta, d. v. s. genomskinliga, bäst äro sådana tubfärger, som artister använda.

Här följer förteckning på transparenta färger: *Gula:* Terra de Sienna, Gummi Gutta.

Röda: Karminlack, Caput mortuum, Krapplack. *Bruna:* Kasselbrunt, Mumie, Van Dykbrunt, Bränd Terra de Sienna.

Blå färger: Berliner eller Pariserblått.

Gröna: Spansk grönt Vert malakit, Grön lack. *Seart* till konturering: Bensvart.

För att få färgerna att torka användes Zerotin, dock mycket litet; att förtunna dem terpentin och linoljefernissa.

Af ofvanstående färger behövas dock icke alla; om man så vill, kan en af hvar kulör vara nog. Det är att märka: 1. Glaslet själf bildar den hvita färgen; vill man göra den matta ytan alldeles klar, användes damarlack, som är ganska vackert till schatteringar. 2. Ju tunnare färgerna hållas, ju ljusare blifva de; på så sätt kan erhållas en massa nyanser.

Målningen kan gå till på tvänne sätt, det första för hand, det andra med så k. schabloner, d. ä. genomskurna papper, som läggas på glaslet, hvarefter med en schablonpensel, doppad i litet färg, stötes eller borstas på papperet, då mönstret erhålles skarpt och vackert på glaslet.

Det förra eller handmålningen har dock större värde.

Schabloner köpas färdiga i färghandeln, där penslar och färger äfven köpas.

Skall man måla för hand, kalkeras mönstret med s. k. blåpapper, som nog hvar och en känner till, hvarefter man med fina hårpenslar lägger mönstret i olika färger, så omväxlande som möjligt.

Planscher med glasmålningar finnas i Tekniska skolans bibliotek i Stockholm, som är tillgängligt för alla gratis, söndagar $\frac{1}{2}$, 10—11, måndag, torsdag och fredag 7—9, samt lördag $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$, 3.

Vill man hafva annat än ornament i midtelfältet och icke själf kan måla figurer eller blommor, finnas s. k. transportbilder, transparenta (ej med guld) i färghandeln i stort urval. Dessa sättas fast på så sätt, att bilden bestrykes tunn med damarlack, som får torka något; därefter lägges den på glaslet och fasttryckes väl; baksidan fuktas med vatten, hvarefter man försiktigt kan afdraga papperet, då bilden stannar på glaslet.

Dessa glasmålningar äro, om de utföras noggrant, utomordentligt vackra, starka och jämförelsevis billiga samt lämpa sig väl till presenter. Hela fönster kunna naturligtvis göras på samma sätt.

När glasen äro färdiga och torra, kan man, för att göra illusionen fullständig, i kanterna mellan mönstren, klistra smala remsor silfverpapper, som imitera blyinfattningen.

E. B.

Smånotiser från kvinnovärlden.

En framgångsrik lymfaktur. Den af alla våra läsarinna kända, begäfvade unga sångerskan, fru Georgina Sommelius-Bottero, gästade, som vi godt minnas, förliden sommar och höst sitt fosterland. Då hade dock sjukdomen lagt sin tunga hand på henne, och när den bistra nordanvintern stod för dörren, måste hon flytta till mildare klimat.

Hon reste jämte sin man direkt från Stockholm till San Remo, där hon oförtöfvadt begynte underkasta sig den Kochska läkemetoden. Enligt hvad hon nu själf skrivit i bref hit, lär hon befinna sig synnerligen väl efter denna behandling. Hon erhåller dagligen injektioner och känner sig hvarje gång allt bättre däraf.

Erikostig gifvarinna. Den i Nyköping nyligen afidna enkefru friherrinnan Zafira Westring, född Löwen, har i sitt testamente anslagit 12,000 kr. till en fond, benämnd »Löwenska grundfonden». Från denna fond komma årligen att utgå 6 pensioner å 100 kr. hvardera till behöfvande enkör eller döttrar efter tjänstemän eller andra ståndspersoner, som tillhört Nyköpings län. Runtuna sockens fattigkassa har genom samma testamente erhållit 3,000 kr.

De högre flickskolorna äro föremål för särskild uppmärksamhet i årets statsverksproposition.

I en utförlig historik redogöres för statens ställning till dessa skolor alltifrån 1862, då de först erhöles understöd af allmänna medel. 1885 års komité för undersökning af tillståndet vid dessa bildningsanstalter afgaf redan i början af 1888 sitt betänkande, hvilket innehöll ganska viktiga reformförslag. De myndigheter, som haft att yttra sig öfver komitens betänkande, ha emellertid gjort en mängd anmärkningar mot de framlagda förslagen, och med anledning däraf vill ecklesiastikministern ej nu framlägga något förslag till definitivt ordnande af den högre kvinnliga undervisningen, ehuru behovet af ett sådant synes trängande.

För att ej bereda ytterligare svårigheter för frågans slutliga lösning är det emellertid nödvändigt, att något göres för att hjälpa de högre flickskolorna i dessa ekonomiska trångmål. Och i detta syfte begäres i statsverkspropositionen, att anslaget till dessa skolor höjes från 70,000 till 100,000.

Kvinnorna i skolråden. Sedan i Helsingborgs skolråd nyvalda grefvinnan Amelie Cederström afsagt sig detta uppdrag, är Piteå det enda samhälle, som har två kvinnliga ledamöter i skolrådet, em sedan senaste kyrkostämman där invalde till ledamot af skolrådet fru Emma Hultgren och till hennes suppleant fru Emma Engman.

Hyllade lärarinnor. Katarina församlings lärare- och lärarinnekår hade den 16 dennes i källaren Pelikans festvåning anordnat en anslående fest för lärarinnan fröken Sigrid Strandberg och instruktisen i kvinnlig slöjd fru Edla Gustafsson, hvilka båda då tillhört lärarekåren vid församlingens skola i 25 år. Förste läraren d:r B. Hansell utbragte skålen för jubilarerna, till hvilka äfven lämpliga verser hade skrivits, och som i öfrigt hyllades rikligt med blommor.

Teater och musik.

Kungl. operan. Fjärde symfonikonserterna gafs i lördags och torde kunna anses som den hittills förnämsta under spelåret. Programmet var synnerligen värdefullt och utförandet under hr *Nerudas* ledning i allmänhet förträffligt. Programmet inleddes med N. W. Gades berömda c-moll-symfoni som en skildig minnesgård åt den nyligen bortgångne framstående tonsättaren samt avslutades med ytterligare en symfoni — b-dur — af Beethoven. Erhöles båda dessa ett synnerligen godt utförande, så gäller detta i ännu högre grad om Haydns kända tema med variationer ur den s. k. kejsarkvartetten. Det entusiastiska bifallet efter detta nummer innebar tydligen en begäran om ett omtagande af stycket — något som dock ej egde rum. En fullkomlig nyhet på programmet och tillika en synnerligen intressant sådan var hr *Tor Aulins* konsert (a-moll) för violin och orkester, där violinstämman rent af på ett mästerligt sätt utfördes af den unge tonsättaren själf. Hr A. har genom detta verk dokumenterat sig ej blott som en framstående virtuos, utan öck som en mycket lofvande tonsättare. Om ock den nu utförda violinkonserten företer en och annan reminiscens, så har den dock på samma gång att uppvisa så mycket

själständigt beträffande såväl uppfinning och motiv som behandling och utförande, att man har rätt att i hr Aulin se en skapande talang af betydelse för framtiden. Den unge konstnären helsades efter det briljanta och eldiga utförandet af konsertens sista sats — allegrot — med de lifligaste applåder och flere inropningar.

Måndagens föreställning inleddes med ett kortare konsertprogram, hvarvid man hade nöjet återhöra fröken *Frida Schytte*, den danska violinälfvan. Detta visade sig verkligen vara en bekantskap synnerligen värd att förnya. Fröken S. har nu avslutat sina studier vid Paris' konservatorium, hvars högsta pris hon eröfrat. Hon har ock sedan sitt sista uppträdande härstädes nått en betydligt större säkerhet, på samma gång som hennes spel blifvit mjukare samt mera nyanserat och karaktäristiskt. Hennes utförande af Max Bruchs violinkonsert (g-moll) var alltigenom godt, om man och möjligen skulle önskat, att tonen stundom varit något bredare. Högre sätta vi hennes utförande af Sarasates Zigenarvisor, hvilka erhöles ett alltigenom briljant utförande. Den sista måste ock efter upprepade energiska applåder från den entusiasmerade publiken omtagas.

I tisdags gafs för fullsatt salong och under lifligt bifall Shakespeares dramatiska dikt »En midsommarnattsdröm» med musik af Mendelsson-Bartholdy. Vi hinna i detta nummer endast meddela rollbesättningen, som var följande:

Puck fru Ellen Hartman, Theseus hr Sellergren, Hippolyta fröken Almati, Egeus hr Strömberg, Herminia fru Lotten Dorsch, Lysander hr Johanson, Demetrius hr Törnquist, Helena fru Heintz, Oberon hr Strandberg, Titania fröken Brandt, Kvitten hr Rundberg, Spole hr Olsson, Fog hr Edberg, Flöjt hr Henrikson, Snut hr Dorff, Magerman hr Bröderman. Uti den af Sigurd Lund komponerade balletten dansa fröknarna Kuhn och Hjorth samt balletkåren.

K. Dramatiska teatern har med upptagandet af Victor Hugos storslagna skådespel »Ruy Blas» tagit ett steg, som länder dess direction till största berömmelse. Ej som skulle utförandet vara alldeles utan vank och brist, hvilket ju vore obilligt begärdt vid en scen, där det stora skådespelet så länge legat nere. Men det visar god vilja att återupptaga en konst- art, som borde vara bostad vid landets första dramatiska scen. Och att döma af de fullsatta hus, som hvarje afton med synbart intresse följt dramats fem akter, tyckes teaterdirektionen dess bättre kunna räkna på stöd hos publiken vid återuppodlandet af det stora skådespelet. Strängt taget torde väl »Ruy Blas» egentligen ej kunna räknas hit. De trenne sista akterna äro dertill alltför uppstyltade och onaturliga, de uppträdande personerna äro mera marionetter än människor. Visst är emellertid, att talrika bättre representanter för det stora skådespelet varit införlifvade med vår främsta talscens spellista.

Hvad nu utförandet af »Ruy Blas» beträffar, är det på det hela taget oförvånande godt. Den kvinnliga hufvudrollen, drottning Maria, utföres af fröken *Anna Zetterberg*, hvilken som bekant nyligen hemkommit efter en längre studietid i utlandet. Hennes spel har att uppvisa många fint utförda detaljer och måste i sin helhet betraktas som en prestation af framstående värde, präglad af sann känsla och poesi. Vi erinra särskildt om brefsceenen inför madonnabilden i andra akten samt mötet med Ruy Blas i tredje aktens rådssal. Bland de manliga rollinnehafvarne är det endast hr *Hillberg* och *Personne*, som hålla måttet. Hr *Hillbergs* lugna och säkra framställning af den hämdlystne och hänsynlöse don Salluste är af ypperlig verkan. Ej mindre karaktäristiskt och förträffligt är hr *Personnes* utförande af don Cesars roll. Den lustige, godmodige och oförfäddelige äfventyraryren hade näppeligen kunnat få en bättre representant. — Titelrollen, Ruy Blas, innehafves af hr *Palmé*. Hans framställning af denne uppkomling med det varma och älskande hjärtat är, såsom ofta är fallet med hr *Palmés* prestationer, mycket ojämn. Väl sagda och lyckligt gjorda scener omvexla med tafatta gester och deklamatoriska anföranden. I sin helhet är prestationen dock ganska sevärd. — Bland birollerna torde böra framhållas hr *Envall* som don Guritan och hr *Hedvund* i en betjäntroll. Iscensättningen, gjord af hr *Hillberg*, är i alla afseenden högst förfäfflig. Skådespelet går som helhet betraktadt berömvärdt och torde få anses som en god början. Ingen borde försumma att taga det i betraktande.

Svenska teatern har änyo med sitt senaste program bevisat, att dess resurser med den nu befintliga skådespelarpersonalen och regien ingalunda äro begränsade till blott farsen, utstyrselpjäserna och det borgerliga skådespelet, utan ganska lyckligt förslå äfven inför den moderna tragedien. *Paul Lindaus* »Skuggor» kunna visserligen icke räknas bland de ypperligare alstren inom denna sistnämnda kategori, därtill

vidlades det i allt för hög grad af äkta tysk sentimentalitet och reminiscenser från en med allt skalnumera omodern, uppstyltad och trögrodd romantik, men det gifver dock hufvudrollernas innehafvare tillfälle att inom en bred ram utveckla en individuell konst. Fru *Hvasser-Engelbrecht* hade ock som *Edith Mühlberg* begagnat detta tillfälle att gifva ett vackert prof af intensiv karaktäristik. Och det kan uteslutande skrivas på författarens skuld, om hennes framställning, som i öfrigt allt igenom verkade kraftfull och personlig, i fjärde akten slog öfver gränsen till det hypertragiska. Det var redan ett mästerstycke, att hon här räddade rollen från det oafsiktligt komiska. Hon sekunderades väl af sin man, hr *Engelbrecht*, i baron von Brüchens gestalt. Hr E. synes vara på god väg att komma ifrån den benägenhet till deklamation, som emellanåt stör hans spel, och hvilken ej minst vid detta tillfälle kunde ha erbjudit frestelser. Fru *Gardt* samt herr *Zachrisson* och *Ranf* gjorde hvar för sig goda bifigurer. Särskildt måste hr *Zachrissons* sortie i andra akten betecknas som ypperlig.

Troligt är nog likväl, att »Skuggor» komma att glida ganska snabbt öfver Svenska teaterns repertoarlista. Den är för larmoyante för en publik, som, när den icke får skratta hysteriskt, åtminstone vill uppskakas mera till nerverna än till hjärtat. Naivitet är borta, och vi ha vant oss att gråta med torra ögon.

Fillharmoniska symfoniorkesterns konsert är uppskjuten till om måndag. Programmet är synnerligen godt. Bland biträdande må nämnas fröken *Selma Ek* och hr *Filip Forstén*, hvilken senare nyss hemkommit från utlandet.

Fågeln Fenix.

Berättelse för Idun

af

Mathilda Lönnberg.

Belönad med hedersamt omnämnande vid Iduns stora pristäffling.

(Forts.)

Hans plan var nu att söka fördröja saken till något längre fram på hösten, men då kunde det icke undgå. Man måste gifva upp staden, och barnen fingo lof att göra sig urarfva. Gunnar egde några tusen, som han fått i fadder-gåfva af sin farbror. Det vore nog för att betrygga hans studier, och sedan kunde han ju sörja för sig själf. At Julia hade han fått löfte om plats i banken, och de andra barnen — ja, de voro ju inte vuxna. »Jag är ungar!» slöt han, »och kan väl hjälpa min syster något och hennes barn, men här måste göras inskränkningar — stora inskränkningar.»

Inskränkningar gjordes också, visserligen icke stora, men ändå stora nog för att väcka uppmärksamhet. Fru Emilia tyckte icke märka dem. Hon lät under hela denna tid icke en klagan undslippa sig öfver den förändrade ekonomiska ställningen. Hon sörjde bittert sin man, men Gunnar tänkte emellanåt, att hon ej rätt förstod, hvad det gällde.

Sista aftonen han vistades i hemmet, bragte kan försiktigt talet å bane, att briggen Dorothea nu vore hemkommen och snart skulle säljas.

»Det är det första, som säljes,» tillade han med en suck.

»Ja, jag vet,» svarade modern lugnt. »Sedan skall sågverket och skogen och virket — alltsammans säljas, och därefter — ja, då kommer turen till gårdarne i staden, först den vid hamnen och så den här. Vi skola dock bo här kvar öfver vintern.»

»Och det smärtar dig icke?» frågade han ömt. »Smärtar mig? Nej. Jag har lidit den största förlusten, jag kan lida. Hvad betyder nu allt det andra?»

Morgonen därpå måste Gunnar resa. Med hvilken saknad sade han ej farväl till sitt barndomshem, som han nu för sista gången såg i samma skick, som det varit sedan hans barndom. Då han återkom, skulle främmande personer vara egare därtill, andra barn skulle kanske springa lekande omkring i trädgården, där han fordom

lekt, och en annan husmor herska i den ljusa luftiga salongen och de små intagande kabinetten. Huru rörd var han icke, då han sade farväl åt sina unga syskon och kysste sin mors hvita händer — dessa små hjälplösa händer, för hvilka hans hjärta ömmade så mycket.

* * *

Följande vår fann Gunnar vid sin återkomst sin mor och sina syskon installerade i frontespisvåningen i kapten Lohmans gård. Det var tre rum och kök, visserligen icke särdeles rymligt för en familj på sju personer. En enda tjänarinna besörjde uppställningen.

Gunnar inbjöds att bo nere hos kaptenens. Denne var hemma, han hade ej velat följa med Dorothea, då hon öfvergick till annan egare. Han gick nu och väntade på, att ett nytt, stort fartyg, som höll på att tacklas, skulle blifva fullriggadt, för att sedan med det ge sig af på långtur igen. Gunnars broder — kvartanen — ville gärna följa med honom, och Gunnar understödde hans önskan, enär han var säker om, att gossen skulle finna en faderlig befälhafvare i kapten Lohman. Det vore ju för öfrigt önskvärdt, att barnen komme ut så fort som möjligt.

Gunnars näst äldsta syster Berta hade växt mycket under vintern och skulle snart »gå och läsa». Efter konfirmationen skulle hon sedan komma till sin faster i Värmland. »Och då bli vi ju ändå en mindre hemma,» sade Julia, som icke var fallen för, att brodern skulle gå till sjös; »och vi ha jämkat oss fram detta år.»

»Men förstår du inte, att det blir allt svårare att jämka sig fram?» invände Gunnar litet otåligt. »Ju större syskonen blifva, dess mera kosta de, och dess mindre blir förrådet af kläder, sparade sedan bättre tider.»

Morbrodnern skulle hemta några af syskonen med sig till sitt landtställe, och han kom en vacker dag åkande in till staden, och barnen packades i, så många vagnen rymde. Det var ett jubel bland de små. De skulle mjölka kor och rida hästar i vall och dricka getmjölk och ro på elfven. Berta skulle vara deras »lilla mamma» under tiden, som de voro borta, och så hade de sin mormor där vid Bergvik.

»Jag tycker, att du, Julia, skulle följa med också,» sade majoren.

»Åh nej, barnen reda sig utan mig,» svarade hon; »och mamma blir så ensam.»

»Nej, res du!» sade fru Emilia; »jag behöfver ej något sällskap. Jag har Gunnar, och så kommer fru Lohman och tittar in till mig.»

Julia for icke. Hon visste alltför väl, att hon var nödvändig hemma, ty på henne hvilade tyngden af hushållet, och hennes mor kunde aldrig vara så ekonomisk, som det behöfdes.

Fru Emilia var sig lik; blid och passiv lät hon allting ske, såsom barnen önskad. Hennes person hade bibehållit hela sitt behag. Hon såg visserligen en smula äldre ut, det är santt, men sorgdräkten som hon ännu bar, klädde henne utmärkt. En enda gång hade hon bestämdt motsatt sig Julias vilja, och det var, när denna föreslog, att modern skulle kläda sin sommarhatt utan lång krusflorsslöja och afstå från krusflor på klädningen.

»När det är den enda lyx, jag tillåter mig,» sade hon i klagande ton, »den att sörja min man, så unna mig åtminstone den.»

Barnen däremot lade bort sorgen på våren. Julia såg öfver syskonens kläder, ändrade och släppte ned dem. Fru Emilia hjälpte henne. Hon visade mycket smak och förmåga att uttänka, huru det borde vara, men ringa ihärdighet i att sätta det i verket. De hvita små händerna ordnade garneringar ganska nätt, men hade svårt att sy en hård söm. Fru Lohman lärde henne att sticka strumpor, och hon var mycket belåten med denna sysselsättning. Det vore henne ett nöje att vara nyttig, försäkrade hon, äfven när strumpstickan lemnade en blodblåsa på det fina fingret, mot hvilket den stöddes.

För Gunnar var det en riktig pröfning att se henne arbeta. Han begagnade hvarje tillfälle att förmå henne till att gå ut och promenera eller sitta sysslolös i trädgården. Han led af att se de fina fingrarna sy eller sticka, och han försäkrade sin mor upprepade gånger, att hennes ögon försvagades däraf, hvilka hon dock alltid borde skona. Modern förklarade då alltid med ett matt leende, att hennes ögon voro starka.

(Forts.)

